

Dragoslav Krnajski, Stenvej, 1994, vareni čelik

OBJECT VERSUS ILLUSION II

Bojana Burić

"Object versus illusion" je pozajmljeni naslov jednog teksta od pre trideset godina koji je Dori Ešton (Dore Ashton), američka kritičarka objavila u *Studio International*, ljan. 1964/. U tom svom komentaru njujorške likovne scene ona konstatuje da su mnogi umetnici od Tapijese do Raušenberga zaokupljeni predmetom nasuprot iluzije, da se i sasvim mladi umetnici "masovno" hvataju ukoštac s tim problemom, što je uslovalo poplavu objekata. Tek drugim talasom te poplave, posle trideset godina zahvaćeni su i naši umetnici. Taj novi svet predmeta uveo nas je u doba novih realizama, u kome je odnos umetnika prema realnosti zasnovan na kartezijanskim principima *red cogitans* i *res extensa*. Takođe, za razumevanje odnosa između realnosti i umetnikove percepcije date

realnosti kao umetničke stvarnosti, objekt ne bi smeo biti tretiran kao simulakrum (po rasprostranjenosti pogrešnoj primeni bodrijarovskog koncepta sveta) već bi ga trebalo razmatrati u kontekstu Deridinog prenošenja metafore. (Jacques Derrida *Mythologie blanche*.) To bi se pre svega odnosilo na funkcionalne predmete kojima umetnik menjajući kontekst podiže viši stepen njegovog značenja kao umetničkog objekta.

U mnoštvu objekata, nastalih poslednjih nekoliko godina, izdvajaju se recentni radovi Darije Kačić i Dragoslava Krnajskog. Iako se na prvi pogled bave utilitarnim predmetima (recimo ambalažom) i stvaraju objekte, oni se ne bave spoljnom formom, izgledom predmeta već svako na sebi svojstven način radi na individualizovanju opšteg značenja pojma UNUTRA. Njih zanima kompleksniji

pojam unutarnjeg ili skrivenih svojstava bića i stvari.

Darija Kačić, umetnica, snažno razgranatih struktura koje u pojedinačnim komadima objedinjene, uvek krajnjim ishodom smislene konture, nalazi se u fazi istraživanja egzistencije ili stanja "ogolele forme" (u parafinu) koja je izašla iz unutrašnjosti kalupa (svoje spoljne zaštite) iz odnosa omota-kutije i njenog sadržaja, skoro bez obzira što je bilo u njoj. Bitno je da ono što je odliveno u negativu prazne kutije sada nalazi svoj indikativniji sadržaj za egzistenciju novim materijalom. Ulivanjem parafina u ispražnjenu kutiju od sira, pri čemu taj novi sadržaj ima svojstveno relativne providnosti i manjkavosti (ne i funkciju predstavljanja sira) već koherentnošću svoga materijaliteta zadobija značenje reinkarniranog bića svoje predmetnosti, ali ne i nove forme, postiže time

Darije Kačić, Odlivena unutrašnjost kutija - sireva, bombonjera, namaza, 1994, bojeni parafin

i svoj materijalni preobražaj. Taj proces metamorfoze parafina dovodi ga u stanje – ni za sir ni za sveću – ali dovoljno za *Ovaj Svet do druge prilike* (topiv za promenu). Unutrašnjost kutije u ovom slučaju je ovaploćena novim bićem, ali od stare forme. Dragoslav Krnajić je još konsekvantnije razznačio pojam klavir u reprezentovanju njegove forme, jer je od čeličnog lima "sašio" navlaku za "Stervej". Iako su svi parametri dimenzije i forme preuzeti kartonskim šnitovima sa pravog klavira, ovako izvorena njegova čelična navlaka, svojom unutarnjom tamom zbijenom u šupljini navlake (koja se oslanja nogarom na tlo) prevazilazi pionirsko značenje puno-prazno u tipu skulpture Henrika Mura ili Barbare Hepvort. U slučaju pomenute navlake "klavirskog oklopa" šupljina se ne suprotstavlja niti relativizuje svoj odnos prema punoj masi. "Stervej" je jedan od

"najslikarskije" zamišljenih i izvedenih objekata iz površina na način kako je Pikaso fundamentalne kvaliteta slike pretvorio u skulpturu. Skulptorska forma klavira dostignuta je zamenom celokupnog odnosa spolja-iznutra pojmovnim presekom motiva. Klavirska navlaka koliko god dovoljno jasno i dovoljno atraktivno svojom spoljnom formom upućuje na izrazito skulptorsku objektnost, ona svojom spoljašnjošću utiče na svest o nevidljivoj šupljini kao biću unutarnjeg, od klavira ispražnjenog prostora u kome boravi trina i njen muklo – tamni zvuk.

Oba umetnika, ospoljavanjem unutarnjeg i preciznim uodnošavanjem unutarnjeg i spoljnog, iskazuju suptilno razumevanje i saživljavanje savremenog umetnika s UNUTARNJIM, kao prisutnim materijalnim bićem i njegovom pronađenom formom.